

Merimiesasiain neuvottelukunnan kokous

Aika: Keskiviikko 26.5.2021 klo 10.00 – 12.00

Paikka: Teams-kokous

Osallistujat: Tarja Kröger, TEM, pj.
Nico Steiner, TEM
Elli Nieminen, TEM
Johanna Ylitepsa, TEM
Katariina Jämsén, TEM
Aino-Majja Alstela, STM
Kristiina Mukala, STM
Katja Peltola, LVM
Jukka Tuomaala, Traficom
Maija Mattila, Suomen Varustamot ry
Sannaleena Kallio, SMU ry
Riku Muurinen, Konepäälystöliitto ry
Pipsa Mörn, Laivanpäälystöliitto ry
Heikki Leikkonen, Arctia ry

1. Kokouksen avaaminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00. Hyväksyttiin asialista niillä lisäyksillä, että WB-direktiivin täytäntöönpanoa käsitellään muiden ajankohtaisten asioiden yhteydessä kohdassa 7 ja asialistan kohdalla 2 hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Alkoholipuhallutuksia koskeva HE-luonnos

Johanna Ylitepsa esitteli merenkulun alkoholipuhallutuksia koskevan hallituksen esitysluonnoksen muutoksia. On nähty tarpeelliseksi, että sääntely koskisi myös losseja, joilla tehtävään työhön ei muutoin sovelleta merityösopimuslakia. Keskusteltiin esitysluonnoksesta.

SMU:n näkemyksen mukaan lossin käsitettä olisi täsmennettävä perusteluissa. Kotimaanliikenteessä ei välttämättä ole työehtosopimuskirjauksia alkoholipuhallutuksista, mistä johtuen voitaisiin SMU:n mukaan tarkastella poliisin virka-avun edellyttämistä

kotimaanliikenteen puhallutuksissa. Varustamot totesivat, että yleissitovan työehtosopimuksen puuttumisen vuoksi kaikilla toimialoilla ei työehtosopimuskirjauksia esimerkiksi päihdepolitiikasta.

Konepäälystöliiton mukaan aluksilla käytettävien seuranta-alkometriin luotettavuuteen tulisi kiinnittää huomiota. Olisi tarkasteltava, edellyttääkö työntekijän oikeusturva tarkkuusalkometrin käyttöä.

Varustamoiden mukaan laitteiden tarkkuudelle ja luotettavuudelle ei voida asettaa työoikeudellisten kysymysten arvioinnissa vastaavia vaatimuksia kuin rikosvastuun arvioinnissa. Lain sanamuodoissa on syytä pitäytyä yleisellä tasolla. Tietyntasoiset laitteet voivat olla etenkin pienille työnantajille ylitsepääsemättömän kalliita.

Keskusteltiin myös perusteluiden täsmentämisestä siltä osin, ettei pistokokeita saa suorittaa työntekijän lepoajalla. SMU esitti huomioita myös tietosuojasääntelyyn. Myös Traficom esitti esitysluonnokseen eräitä stilistisiä huomioita.

Todettiin, että perusteluihin tehdään tarpeellisia täsmennyksiä ja että esitysluonnos on tarkoitus saada lausuntokierrokselle kesäkuun aikana.

4. Työehtodirektiivin täytäntöönpano merenkulun osalta

Nico Steiner esitteli muistiota työehtodirektiivin täytäntöönpanosta erityislainsäädännön näkökulmasta. Keskusteltiin direktiivin edellyttämistä sääntelytarpeista. Neuvottelukuntaa pyydettiin esittämään näkemyksiä etenkin siitä, olisiko työnteon keskeisiä ehtoja koskevat lisävaatimukset lisättävä erityösopimuslain 1 luvun 3 §:ään sekä siitä, olisiko erityösopimuslaissa tarpeen käsitellä vaihtelevan työajan sääntelyä.

Varustamoiden ja SMU:n mukaan direktiivin edellyttämä uusi tietosisältö olisi luontevaa sisällyttää myös erityösopimuslain 1 luvun 3 §:ään. Ulkomaanliikenteessä ei ole käytössä vaihtelevan työajan sopimuksia, mutta kotimaanliikenteessä niitä käytetään.

SMU ei näe estettä sille, että direktiivin 12 artiklan mukainen turvatumpaa työsuhteen muotoa koskeva säännös sisällytettäisiin erityösopimuslakiin vastaavalla tavalla kuin työsuopimuslakiin.

Todettiin, että ehdotettavia pykälämuutoksia käsitellään elokuulle sovittavassa neuvottelukunnan kokouksessa. Merenkulun työehtosopimuksissa on määräyksiä työnantajan järjestämästä koulutuksesta ja sen suhteutumisesta työaikaan. Todettiin, että SMU ja varustamot toimittavat näistä työehtosopimusmääräyksistä lisätietoa.

5. EU:n vähimmäispalkkadirektiivi –hanke; direktiivin soveltaminen merenkulkijoihin

Elli Nieminen esitteli EU:n vähimmäispalkkadirektiivihanketta. Direktiiviluonnoksen soveltamisalapoikkeuksen mukaan merenkulkijat voitaisiin sulkea direktiivin ulkopuolelle, jos merenkulkijoiden vähimmäispalkka määräytyisi ILO:n erityösopimuksen (MLC) mukaisesti.

Varustamot kertoivat EU-tasolla käymästään keskustelusta. Viittaus MLC:hen on haasteellinen, koska kyseinen MLC:n määräys ei ole luonteeltaan pakottava eikä sitoiisi kaikkia maita. Direktiivi ei koskisi kolmansista maista tulevia merenkulkijoita ja viittauskokonaisuudessa on muutoinkin epäselvyyksiä.

SMU totesi kiinnittäneensä yhdessä EU-tason järjestöjen kanssa huomiota siihen, että merenkulkijat suljettaisiin jälleen direktiiviehdotuksen ulkopuolelle. Suomessa vähimmäispalkat määräytyvät työehtosopimusten mukaisesti, mutta huolta on herättänyt etenkin se, miten eri maiden vähimmäispalkkajärjestelmät huomioidaan.

Todettiin, että asiaan palataan, kun saadaan lisätietoa asian neuvostokäsittelyn edistymisestä.

6. ILO STC MLC – kokous 19.4-23.4.2021

Aino-Maija Alstela kertoi 19.4.-23.4.2021 pidetyn ILO STC MLC –kokouksen keskeiset sisällöstä. Kokouksessa käsiteltiin koronaviruspandemian erityisvaikutuksia, kuten merenkulkijoiden erityisopimusten kestoa ja oikeutta saada terveydenhoitoa maissa sekä vapaata liikkuvuutta miehitysvaihdoksissa. Kokouksessa esiteltiin Maritime Universityn tekemä tutkimus merenkulkijoiden työajoista ja hyväksyttiin suositus eräiden vanhentuneiden erityisopimusten ja suositusten kumoamisesta. Kokouksessa hyväksyttiin myös resoluutiot merenkulkijoiden oikeuksista koronaviruspandemian aikana sekä merenkulkijoiden rokottamisesta.

7. Muut ajankohtaiset asiat

Ilmoittajien suojelua koskevan direktiivin täytäntöönpano:

Katariina Jämsén esitteli ilmoittajien suojelua koskevan direktiivin ja sen täytäntöönpanon lähtökohtia. Todettiin, että kansallisten lainsäädäntöehdotusten käsittelyyn palataan myöhemmässä vaiheessa.

Varustamot toivat esiin, että käynnissä on lausuntokierros hallituksen esityksestä, joka koskee tartuntatautilain sääntelyä maahantulon edellytyksistä koronaviruspandemian aikana. Esitykseen sisältyy säännös, joka koskee myös merenkulkijoilta edellytettäviä testauksia. Varustamoiden näkemyksen mukaan ehdotus ei täytä EU-tason tai kansainvälisen merenkulkijoiden työskentelyn edellytysten turvaamista koskevia vaatimuksia.

8. Seuraava kokous ja kokouksen päättäminen

Todettiin, että kutsu kesäkuulla pidettävään neuvottelukunnan kokoukseen toimitetaan myöhemmässä vaiheessa, kun ilmoittajien suojelua koskevassa täytäntöönpanohankkeessa on päästy eteenpäin.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi,
Katariina Jämsén